

آموزش فراگیر

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۱۱/۱

تاریخ پذیرش و انتشار: ۱۳۹۷/۱۱/۶

زهرا بازرگان^۱

آموزش فراگیر^۲ رویکرد انسان دوستانه و کودک محوری است که در جهت همگانی کردن آموزش و منظور داشتن همه کودکان در مدرسه فارغ از جنسیت، توانایی‌های جسمی و ذهنی، طبقه اجتماعی، رنگ، نژاد و قومیت استفاده می‌شود. این رویکرد در پاسخ به یکی از مسائل عمده‌ای که جهان امروز با آن روبرو است و آن تعداد روزافزون کسانی است که به علت شرایط خاص خود منجمله فقر، سن، جنسیت، مذهب، ناتوانی‌های جسمی و ذهنی، از دسترس به آموزش و کسب توانمندی‌های لازم برای برخورداری از احترام، پذیرفته شدن در جامعه و در نهایت از مشارکت فعال در زندگی فردی و اجتماعی محروم هستند. در میان گروه‌های فوق، کودکان به ویژه دختران دچار محرومیت شدیدتر و با موانع بیشتری روبرو هستند. کودکان خارج از مدرسه، کودکان کار، کودکان متعلق به اقلیت‌های نژادی، زبانی، عشایر، کودکان محروم حاشیه شهرها و کودکان مبتلا به ویروس HIV و ایدز در میان گروه‌های فوق قرار دارند.

علاوه بر کودکان و نوجوانانی که به دلایل ذکر شده از آموزش محروم‌اند، تعداد بیشماری از کودکان نیز با وجود امکان حضور در مدرسه پیش از به پایان رساندن یک دوره تحصیلی مدرسه را به علت ضعف تحصیلی ترک می‌کنند. یونسکو گروه‌های دیگری از کودکان را هم در شمار محرومین قرار می‌دهد: کودکانی که فرایند تدریس یادگیری در مدرسه با نیازها و انتظارات آنان منطبق نیست و در نتیجه مدرسه و تحصیل برای آنان معنا و مفهومی دربر ندارد (Unesco, 2008).

سازمان ملل متحد با توجه خاص به گروه‌های محروم اجتماعی، با تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر در سال ۱۹۴۸ حق برخورداری همه انسانها برای آموزش را صرفنظر از هرگونه تفاوت به رسمیت شناخت و بر حق مساوی گروه‌های مذکور برای دستیابی به آموزش تاکید کرد.

به دنبال اعلامیه حقوق بشر، تلاش‌های فراوانی در سطح جهانی برای تشویق دولت‌ها و کسب تعهد آنها به فراهم کردن فرصت‌های آموزشی برای گروه‌های محروم از تحصیل و به ویژه تدارک آموزش استثنایی برای کودکان با نیازهای خاص انجام گرفت.

^۱. دانشیار دانشگاه تهران

^۲ - Inclusive Education

این تلاش‌ها در ابتدا شامل تدارک و ارائه برنامه‌های تخصصی و ایجاد مدارس خاص با استفاده از مربیان متخصص به ویژه برای کودکان با نیازهای ویژه بوده است. اما با وجود حسن نیت سیاست‌گذاران و مجریان آموزش و پرورش نتایج بررسی‌های علمی، مناسب بودن نظام جداسازی را چه از دیدگاه حقوق بشر و چه از نظر اثربخشی مورد تردید قرار داد و عواقب ناخواسته جداسازی‌ها را در ایجاد محرومیت بیشتر برای گروه‌های آسیب‌پذیر آشکار کرد.

در دهه‌های بعدی تلاش‌ها و توصیه‌های سازمان ملل (به ویژه کمیسیون حقوق بشر) به جلب تعهد و دولت‌ها و ارائه توصیه‌هایی برای یکپارچه سازی آموزشی و اجتماعی کودکان، آموزش برای همه و به ویژه رویکرد آموزش فراگیر معطوف نمود.

تحقیقات در زمینه اثربخشی آموزش فراگیر نشان می‌دهد که کودکان با نیازهای خاص زمانی که در کلاس‌های عادی با سایر دانش‌آموزان درس می‌خوانند پیشرفت به مراتب بهتری در مقایسه با مدارس استثنایی از نظر رشد ذهنی، اجتماعی و رفتاری دارند. به اینسبب بسیاری از کشورها با توجه به مزایای آموزش فراگیر اقداماتی ابتکاری در جهت ایجاد و توسعه رویکردهای تلفیقی درپیش گرفتند (Unesco, 2009).

امروزه فراهم کردن فرصت‌های برابر، توجه به حقوق انسانی یادگیرندگان با ویژگی‌ها و توانمندی‌های گوناگون از طریق یکپارچه سازی و آموزش فراگیر، تفکر رایج به شمار می‌رود (تیم لورمن، ترجمه به پژوه، ۱۳۹۱).

تبیین فراگیری^۱ و اهمیت آن از نظر آموزش اجتماعی و اقتصادی

سازمان علمی و فرهنگی یونسکو فراگیری را به عنوان فرایند پاسخگویی به تنوع همه یادگیرندگان با ادغام و جذب آنان در نظام‌های آموزشی عادی معرفی می‌کند و کشورها را به برقراری، نظامی متعهد می‌سازد که با ایجاد تغییر در محتوا، روش‌های آموزشی، ساختارها و راهبردها، مسئولیت تامین آموزش همه یادگیرندگان را به عهده می‌گیرند (Unesco, 1994). از نظر یونسکو نظام آموزشی مسئولیت آموزش همه کودکان را به عهده دارد و لذا هریک از گروه‌های سنی باید بتوانند صرفنظر از هرگونه تفاوت، در محیطی مشترک و بدون تبعیض در کنار هم درس بخوانند. تحقق این هدف در صورتی میسر خواهد بود که نظام آموزشی از رویکردهایی استفاده کند که پاسخگوی تفاوت‌های فردی یادگیرندگان در کلاس و در نهایت به نفع همه آنان باشد.

کمیته حقوق کودک سازمان ملل متحد، آموزش فراگیر را شامل مجموعه‌ای از اصول، روش‌ها، اعمال و رفتارهایی به منظور ارائه آموزشی پرمعنا و با کیفیت برای همه دانش‌آموزان معرفی می‌کند. بدین ترتیب، آموزش فراگیر موضوعی حاشیه‌ای و جدا از آموزش عادی نیست. این آموزش در ارتباط با چالش کیفیت آموزش رسمی و غیررسمی بوده و بر این باور مبتنی است که تفاوت و تنوع یادگیرندگان عاملی چالش برانگیز و غنی‌کننده محیط آموزشی است (Unesco, 2009).

^۱ - Inclusion

کمک به رشد همه جانبه یادگیرندگان

اولین شرط مدارس فراگیر در آموزش همه کودکان گروه‌های سنی خاص در یک مدرسه و در یک کلاس، جستجوی راه‌ها و رویکردهای مبتکرانه برای تدریس به صورتی است که پاسخگوی تفاوت‌های فردی کودکان بوده و در نتیجه برای همه آنان مفید واقع شود. آموزش فراگیر همچنین به معنی پاسخگویی به نیازهای همه یادگیرندگان از طریق جلب مشارکت آنان در یادگیری و تلاش برای کاهش هرگونه محرومیت با تجدیدنظر و تغییر محتوای درسی، رویکردها، ساختار و راهبردهای آموزشی ذکر شده است (Booth, ۱۹۹۶).

سرمایه‌گذاری برای آموزش فراگیر شامل آموزش معلمان، تدارک امکانات آموزشی متناسب با نیازها، ICT و ارائه حمایت‌های بیشتر برای دانش‌آموزانی است که در جریان تحصیل به علل مختلف دچار مشکلات تحصیلی می‌شوند. برنامه درسی فراگیر همزمان به رشد شناختی، عاطفی و اجتماعی کودک توجه دارد و باتوجه به گزارش دلور^۱، دبیرکل پیشین یونسکو، مبتنی بر چهار ستون یادگیری برای قرن بیست و یکم شامل چگونه دانستن، چگونه انجام دادن، چگونه بودن و باهم زیستن است.

برنامه درسی فراگیر برنامه‌ای است انعطاف پذیر که علاوه بر انطباق با اصول این رویکرد، قابلیت سازگاری و انجام اصلاحات لازم را براساس نیازهای فردی دانش‌آموزان در هر مدرسه خاص داشته باشد (Unesco, ۲۰۰۳, a).

تدریس در کلاس‌های فراگیر مستلزم تلاش چشمگیر و مستمر معلم‌ها است. از معلم‌ها انتظار می‌رود در برنامه‌ریزی درسی در سطح محلی شرکت داشته و مهارت‌های لازم را در تطبیق دادن برنامه درسی کلاس با دانش‌آموزان کسب کرده باشند. معلم‌ها باید بتوانند دانش‌آموزان را در تجربه‌های یادگیری شرکت دهند و در خارج از مرزهای سنتی موضوع‌های درسی و روش‌های آموزشی رایج تدریس کنند.

ارتقا دموکراسی و حقوق بشر

معنا و مفهوم فراگیری آموزش بسیار وسیع‌تر از تلقی آن در حد رویکردی است که فقط به آموزش و تدریس می‌پردازد. آموزش فراگیر رویکردی نوع دوستانه و مرتبط با حفظ کرامت انسانی و حقوق بشر است و مفاهیمی مانند عدالت اجتماعی، فراگیری اجتماعی و آموزش فراگیر به طور تنگاتنگی بهم مرتبطند. این رویکرد بر جهت‌گیری‌های سیاست عمومی یک کشور، در بهزیستی مورد انتظار افراد جامعه و در نحوه زندگی جمعی آنان باهم تاثیر می‌گذارد. در واقع شاید بتوان گفت که اعتبار دموکراسی در یک جامعه را می‌توان از طریق نوع رفتار و نحوه برخورد آن جامعه با اقلیت‌ها و جمعیت‌های محروم و میزان تلاشی که برای جلب مشارکت کامل آن گروه‌ها در زندگی اجتماعی اعمال می‌گردد ارزیابی کرد (Unesco, ۲۰۰۸).

^۱ - Delores

ارتقا آموزش کیفی فراگیر لزوماً پرخرج نیست و بسیاری از اقدامات کم هزینه مرتبط با نوع آموزش در برخی از کشورهایی با منابع محدود مانند جامائیکا با موفقیت انجام می‌گیرد و شامل ایجاد کلاس‌های چندپایه بین سنی، تربیت آموزش دهندگان، ارائه کلاس‌هایی برای دانش‌آموزان با توانمندی‌های متفاوت، ایجاد ارتباط نزدیک بین دانشجویان تربیت معلم و مدارس، آموزش همتایان^۱ و تبدیل مدارس استثنایی به مراکزی در منطقه برای ارائه خدمات تخصصی و حمایت‌های فردی به ویژه برای دوره‌های پیش دبستانی است.

از محرومیت تا فراگیری

به رسمیت شناخته شدن و عمومیت یافتن آموزش فراگیر ناشی از پذیرش و رواج افکار دموکراتیک در جوامع، شناسایی و تاکید بر حقوق انسان‌ها و تعیین نقش جدیدی برای نظام‌های آموزشی در ایجاد برابری اجتماعی و غنی کردن زندگی انسان است.

سیر تحول رویکرد آموزش فراگیر را می‌توان با مرور برخی از بیانیه‌ها، اعلامیه‌ها و توصیه‌های عمده جهانی در چند دهه اخیر به شرح زیر مورد توجه قرار داد:

- اعلامیه جهانی حقوق بشر^۲ (۱۹۴۸): تامین حق آموزش ابتدایی رایگان برای همه کودکان (ماده ۲۶)
- کنوانسیون یونسکو در مقابله با تبعیض در آموزش^۳ (۱۹۶۰)
- کنوانسیون بین‌المللی در زمینه حذف هر نوع تبعیض نژادی^۴ (۱۹۶۵)
- کنوانسیون حقوق کودک^۵ (۱۹۸۹): تامین حقوق همه کودکان به آموزش بدون تبعیض
- اعلامیه جهانی آموزش برای همه^۶ (۱۹۹۰): هر فرد از کودک و نوجوان گرفته تا بزرگسال باید بتواند از فرصت‌های آموزشی مناسب برای تامین نیازهای یادگیری خود برخوردار باشد
- قوانین استاندارد سازمان ملل در زمینه‌های برابری فرصت‌های آموزشی برای افراد ناتوان^۷ (۱۹۹۳): حق دستیابی همه افراد با ناتوانی به آموزش تلفیقی در مدارس عادی

^۱ - Peer Education

^۲ - The Universal Declaration of Human Rights

^۳ - The UNESCO Convention against Discrimination in Education

^۴ - International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination

^۵ - UNESCO Convention on the Rights of the Child

^۶ - The World Declaration on Education for All : Meeting Learning Basic Needs

^۷ - The UN Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities

- بیانیه سالامانکا و چارچوب عمل برای آموزش فراگیران با نیازهای خاص^۱ (۱۹۹۴) : مدارس باید همه کودکان را صرفنظر از شرایط جسمانی، ذهنی، اجتماعی، عاطفی، زبانی و سایر موارد در خود جای دهند
- کنفرانس جهانی آموزش استثنایی^۲ (۱۹۹۴) : در نظر گرفتن آموزش نیازهای خاص در مقام بخشی از راهبردهای کلی آموزش و پرورش و سیاست‌گذاری اجتماعی و اقتصادی دولت‌ها، ایجاد اصلاحات اساسی در مدارس عادی در جهت فراگیری
- اعلامیه و چارچوب عمل در مورد آموزش صلح، حقوق بشر و دموکراسی^۳ (۱۹۹۵) : احترام به حقوق افراد متعلق به اقلیت‌های قومی، مذهبی، زبانی و جوامع بومی و لزوم توجه به حقوق افراد فوق در برنامه‌های درسی، روش‌های آموزشی و سازمان دادن فعالیت‌ها
- توصیه نامه مربوط به مقام معلم^۴ (۱۹۹۶) : تاکید بر مسئولیت دولت‌ها در اجرای مطلوب برنامه آموزش برای همه (آموزش و ارتقا مقام معلم)
- چارچوب عملی اجلاس جهانی آموزش^۵ (۲۰۰۰) : دستیابی همه کودکان به آموزش و به پایان رساندن دوره کامل آموزش ابتدایی رایگان تا سال ۲۰۱۵ با تمرکز بر گروه‌های محروم و دختران
- برنامه اصلی آموزش برای همه^۶ (۲۰۰۱) : حق برخورداری از آموزش فراگیر برای افراد ناتوان
- بیانیه منع کار کودکان و انجام اقدامات فوری برای حذف هرگونه کار پرمشقت برای کودکان^۷ (۱۹۹۹) : دستیابی به آموزش پایه رایگان و آموزش برای همه کودکانی که از کارهای پرمشقت و خطرناک بازداشته می‌شوند
- اعلامیه پکن (بیجینگ) - کشورهای E-۹^۸ (۲۰۰۱) : بهبود برنامه عمل برای پاسخگویی به نیازهای یادگیری گروه‌های محروم مانند کودکان با نیازهای خاص، مهاجرین، اقلیتها و افراد بی‌بضاعت روستاها و حاشیه شهرها

^۱ - The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education

^۲ - International Conference in Special Education

^۳ - Declaration and Integrated Framework of Action on Education for Peace, Human Rights and Democracy

^۴ - Recommendation Concerning the Status of Teaching Personnel

^۵ - The World Education Forum's Framework for Action

^۶ - UNESCO EFA Flagship Program

^۷ - Convention Concerning the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labor

^۸ - Beijing Declaration of E-۹ Countries

- اعلامیه جهانی حفظ و گرامی داشت تنوع فرهنگی^۱ (۲۰۰۵) : تشویق تنوع زبانی و احترام به زبان مادری در همه سطوح آموزشی، حق استفاده از روش‌های تعلیم و تربیت سنتی در فرایند آموزش در موارد مقتضی، با دیدگاهی مبتنی بر حفظ و بهره‌گیری از روش‌های مناسب فرهنگی در زمینه ارتباطات و انتقال معلومات
- کنوانسیون حقوق افراد با ناتوانی^۲ (۲۰۰۶): عدم تبعیض، برابری فرصت‌ها، فراگیری در آموزش در همه سطوح به ویژه در آموزش ابتدایی، برابری فرصت‌ها در زندگی به منظور تسهیل رشد کامل ظرفیت‌های انسانی، ارتقاء شان و مقام انسانی افراد با نیازهای خاص و تضمین مشارکت فعال آنان در جامعه‌ای آزاد
- اعلامیه سازمان ملل متحد در مورد حقوق افراد بومی^۳ (۲۰۰۷) : به رسمیت شناختن حقوق خانواده‌ها و جوامع مذهبی در برخورداری از مسئولیت جمعی پرورش، آموزش و بهزیستی فرزندان خود منطبق با حقوق کودک. جوامع بومی باید از حق اداره نظام و سازمان آموزشی با زبان خود و در هماهنگی با روش‌های فرهنگی تدریس یادگیری خود برخوردار باشند.
- بدین ترتیب، مروری بر سیر تحول آموزش فراگیر نشان می‌دهد که جامعه بین‌المللی از طریق تدوین و تصویب اسناد معتبر قانونی، همواره بر حقوق همه کودکان در بهره‌گیری از آموزشی بدون تبعیض تاکید داشته و به طور مستقیم یا غیرمستقیم اجرای سیاست‌های آموزش فراگیر صحنه گذاشته است.

توسعه آموزش فراگیر و چالش‌های پیش‌رو

به وجود استقبال از ایده فراگیری آموزش و تعهد بسیاری از کشورها در مجامع بین‌المللی برای راه‌اندازی و توسعه مدارس تلفیقی، آنها هنوز توفیق چندانی در این راه به دست نیاورده‌اند زیرا گرایش به فراگیری با ایجاد تغییرات در سازمان و ساختار مدارس عادی و در برنامه‌های درسی و فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی همراه نشده است.

برخی از چالش‌هایی که در راه تحقق اهداف رویکرد فراگیر در آموزش وجود دارد به شرح زیر معرفی شده است:

۱- تغییر نگرش‌ها

- تبیین مفهوم فراگیری در آموزش و ایجاد آگاهی در جامعه در باور این مفهوم و اهمیت آن در ایجاد جامعه‌ای فراگیر

^۱ - Universal Declaration on Cultural Diversity

^۲ - Convention on Rights of People with Disabilities

^۳ - United Nation Declaration on the Right Of Indigenous Peoples

- سیاست‌گذاری درازمدت رشد اقتصادی و اجتماعی
- استفاده از رویکردهای مشارکت‌آمیز و جمعی برای تضمین حق آموزش برای همه
- گفتگوی ملی و منطقه‌ای برای جلب حمایت مردم از سیاست‌ها درخصوص آموزش فراگیر

۲- تضمین فراگیری از طریق تقویت نظام مراقبت‌های اولیه در دوره پیش دبستان :
ارائه مراقبت‌های اولیه و پیش دبستانی برای کودکان اساس و پایه یادگیری کودک را فراهم می‌کند و انجام مداخله‌های تخصصی در این دوره‌ها، مهم‌ترین عامل در تضمین حق آموزش برای همه است.
براساس یافته‌های عصب‌شناسی شناختی دوره پیش دبستان مرحله‌ای حساس و تعیین کننده برای کسب مهارت‌های شناختی است لذا تهیه یک برنامه مناسب پیش دبستانی به ویژه برای کودکانی که دچار محرومیت اجتماعی و اقتصادی‌اند اجتناب‌ناپذیر است. این مهم را می‌توان به مدد برنامه‌های سلامت، بهداشت و تغذیه در کودکانها تقویت کرد

۳- سازمان‌دهی مجدد مدارس، آموزش معلم‌ها و تقویت محیط یادگیری :
از چالش‌های عمده گرایش تلفیقی، سازماندهی مجدد مدارس عادی، تجدیدنظر برنامه درسی، راهبردهای تدریس یادگیری و بهبود جو اجتماعی و روانی مدرسه است. معلم‌ها از مهمترین عوامل تضمین موفقیت برنامه‌های آموزش فراگیرند. بدون یک برنامه مناسب تربیت معلم، آموزش‌های تکمیلی برای معلم‌ها و ایجاد آمادگی لازم در آنان برای پذیرش مسئولیت اداره کلاس‌های فراگیر، راه‌اندازی چنین مدرسی می‌تواند اثرات بسیار منفی دربر داشته باشد. ایجاد انگیزه‌های مادی و بهبود شرایط وضعیت کار و زندگی معلم‌ها شرط مقدماتی لازم برای ارتقا مقام معلم و حرفه‌ای کردن این نقش است.

۴- حمایت از قانون‌گذاری و تامین منابع برای اجرای آموزش فراگیر :
قوانین ملی کشورها باید درجهت گنجاندن مفهوم آموزش فراگیر مورد تجدیدنظر و تغییر قرار گیرد و اجرای سیاست‌ها، قوانین، و مقررات باید تشویق و حمایت گردد. بخشی از موفقیت برنامه‌های آموزش فراگیر در گرو تامین اعتبار و منابع لازم برای راه‌اندازی و توسعه این برنامه است.

۵- انتقال منسجم و هماهنگ دانش‌آموزان از یک مقطع به مقطع دیگر :
پدیده افت تحصیلی یا ترک تحصیل معمولاً در اولین سال یک مقطع جدید تحصیلی روی می‌دهد. ایجاد هماهنگی و برقراری ارتباط بین مقاطع تحصیلی و شناخت عوامل کلیدی در پیشگیری از افت و ترک تحصیل به ویژه به هنگام انتقال دانش‌آموزان به دوره‌های بالاتر تحصیلی در تضمین حفظ و نگهداری آنان در مدرسه

اساسی است. از طرفی، برنامه‌های درسی کاملاً آکادمیک و پرحجم، مغایر با اهداف آموزش برای همه و مفهوم فراگیری است.

۶- ارزیابی :

برنامه‌ریزی و اجرای موفق آموزش فراگیر نیازمند نظام ارزشیابی و بررسی دقیق نحوه اجرای آن در مدارس و نظارت بر فعالیت‌های آموزشی این برنامه در آموزش غیررسمی است.

ایجاد نظامی به منظور نظارت و ارزیابی آموزش فراگیر در همه سطوح ملی-منطقه‌ای، محلی و بخش خصوصی ضروری است و مدیران و راهنمایان تعلیماتی لازم است در مورد نحوه و چگونگی این ارزیابی آموزش لازم را دریافت کنند.

تشخیص زودرس دانش‌آموزانی که دچار ضعف تحصیلی یا در معرض ترک تحصیل‌اند به همراه تحلیل عوامل و شرایطی که چنین وضعیتی را به وجود آورده است، بخشی از فرایند ارزیابی را تشکیل می‌دهد.

بنابر آنچه گفته شد لازمه ایجاد محیط‌های آموزشی فراگیر تغییر دیدگاه نظام آموزشی از نظامی که مشکل یادگیری را در کودک جستجو می‌کند به نظامی است که مدرسه را سرچشمه مشکلات تحصیلی، اجتماعی و عاطفی کودک می‌بیند.

حرکت به سوی فراگیری تنها در حد تغییر تکنیکی و سازمانی نیست بلکه جنبشی است با فلسفه‌ای روشن و اصولی مدون که در جامعه جهانی تعلیم و تربیت به دقت مورد بررسی و توافق قرار گرفته و دولت‌ها می‌توانند با توجه به شرایط و امکانات خود به این جنبش بپیوندند.

حرکت به سوی فراگیری حرکتی تدریجی است که باید براساس اصول روشن و مشخصی که همزمان به توسعه کل نظام آموزشی توجه داشته باشد، با جلب مشارکت همه سطوح جامعه انجام گیرد. سازمان دادن مجدد مدارس در جهت فراگیری و بهبود فرایند آموزش با تاکید بر کیفیت، می‌تواند در بهبود یادگیری همه دانش-آموزان منجمله کودکان دارای نیازهای خاص کمک کند.

آموزش از دیدگاه فراگیری

نظام آموزشی مسئولیت کامل تضمین حق
برخورداری از آموزش برای همه را به عهده دارد

نظام آموزشی باید روی حمایت از هرگونه تفاوت و تنوع بین
دانش‌آموزان آماده و به ابزار و امکانات لازم مجهز باشد

روش‌های تدریس/یادگیری انعطاف پذیر بر اساس نیازها
و سبک یادگیری دانش‌آموزان

تجدید نظر و اصلاح نظام آموزشی معلمان

برنامه درسی انعطاف پذیر برای پاسخگویی به نیازهای
متنوع بدون تاکید بر حجم و محتوای صرفا آکادمیک

حمایت از تنوع و تفاوت بین دانش‌آموزان با ایجاد
محیط دوستدار کودک

جلب مشارکت اولیا و جامعه محلی

مداخله‌های زودهنگام از دوره پیش دبستانی برای
تشخیص و تامین نیازهای کودکان که ممکن است در
معرض خطر و افت تحصیلی قرار داشته باشند

روش‌های تدریس انعطاف‌پذیر با استفاده از رویکردهای
خلاقانه در زمینه مواد و امکانات آموزشی و ICT

محیط فیزیکی پاسخگو و دوستدار کودک

محیط حرفه‌ای شامل مربیان و معلمان که فعالانه برای
دستیابی به هدف فراگیری آموزش باهم کار می‌کنند

UNESCO Policy Guidelines on Inclusive in Education(۲۰۰۹) : ماخذ

منابع

تیم لورمن، جوان وپلر، دیوید هاروی؛ آموزش فراگیر، راه‌های عملی در حمایت از یادگیرندگان با توانایی‌های
گوناگون؛ ترجمه به‌پژوه، احمد و حسین خانزاده عباسی(۱۳۹۱)؛ انتشارات دانشگاه تهران

The Beijing Declaration, ۱۶ May ۲۰۰۱ - Unicef
www.unicef.org

Booth,T (۱۹۹۶). Dakar Framework for Action-Education for All, Meeting on
Collective Commitments
<http://www.unesco.org/wef/en-corf/dakarfromenyshtm>

Delores, j.et al (۱۹۹۶). Learning: The Treasure within, Report to UNESCO of the
International Commission on Education for the Twenty-First Century, Paris,
UNESCO

Government of South Australia (۲۰۰۷). Supporting Young People's Success-
forgoing the Links: Learning from the School Retention Action Plan, Adelaide:
۲۰۰۷

UNESCO (١٩٩٤), The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education Paris UNESCO/ Spain : Ministry of Education,

UNESCO (٢٠٠٣) a. Open File on Inclusive Education, Support Materials for Managers and Administrators, Inclusive Education Section for Combating Exclusion through Education. Paris: Division of Basic Education

UNESCO (٢٠٠٣) b. Overcoming Exclusion through Inclusive Approaches in Education, A Challenge and Vision.paris: Conceptual paper, UNESCO Basic Education Division

UNESCO (٢٠٠٥). UNESCO Guidelines for Inclusion: Ensuring Access to Education for All, Paris. (٢٠٠٥), pp.١٢-١٤

UNESCO (٢٠٠٧). EFA Global Monitoring Report ٢٠٠٨ Education for All by ٢٠١٥ Will We Make It? Paris, UNESCO

UNESCO (٢٠٠٩). Policy Guidelines in Inclusive in Education, Paris. UNESCO